Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237. Телеф. УНО: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 205. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 6-го СЕРПНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 205. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 6, 1952. VOL. LX.

ЮНІЙНІ РОБІТНІ ПІД ЗАКИДОМ МОНОПОЛІЇ

Ню Йорк. — Сорок неюнійних кравецьких робітень, проти яких започаткувала „організаційний страйк" тиждень тому Міжнародна Юнія Робітників Жіночих Одягів, зголосив позов до федерального Окружного Суду, вимагаючи заборони страйку. Позов звернутий проти юнії, проти безпартійного голови промисловости і проти трьох організацій кравецьких підприємств, яких члени заключили контракт з юнією в справі „юнійної робітні", тобто такої системи, в якій підприємець може приймати до праці тільки членів юнії. Підставу позву становить закон Шермана, звернений проти трестів. Адвокат Ирвинґ Гусин, що заступає Незалежне Товариство Вирібників Жіночих Одягів, закидає пізваним вживання незаконних способів щоб шкодити підприємствам і змову, щоб „силою, насиллям, погрозами й залякуванням" приневолити підприємців вийти з бизнесу. Юнія твердить, що страйк викликаний на те, щоб зорганізувати 3,000 робітників, затруднених у 55 неюнійних робітнях, які не признають юнійної платні; не признають обмеження праці до 35 годин тижнево; не дають старечих пенсій ані інших добродійств, якими втішаються 62,000 зорганізованих в юнії робітників. Позов вимагає від суду тимчасової заборони страйку, закидаючи пізваним змагання до створення монополії в виробництві жіночих одягів, яке представляє в Ню Йорку вартість $600,000,000. Три організації підприємців, згадані в позві, такі: Американське Товариство Одягів і Ґарнітурів, Товариство Купців Жіночими Одягами і Промислова Рада Вирібників Одягу, Ґарнітурів і Спідниць. Поіменнп названий в позві Дейвид Дубінскі, голова юнії кравецьких робітників; Фред Умгі, скарбник юнії і Ізидор Наґлер, генеральний управитель Спільної Ради Юнії вирібників Жіночих Одягів; Крім того Сол А. Розенблат, *безпартійний* предсідник промисловости Одягів і Ґарнітурів. Висота до знищення підприємців як самостійних бизнесменів, подана на $45,000,000. У страйку проти незалежних робітень бере участь 3,000 робітників, які висилають масову пікету проти неюнійних робітень.

Спільна протиатомова оборона ЗДА і Канади

Ню Йорк. — Дві сусідні країни, — ЗДА і Канада візьмуть спільно участь в обороні проти налету уявних ворожих літаків з атомовою бомбою, що має відбутися 23 серпня. Вибух атомової бомби у той день має зруйнувати північну частину міста Наяґара Фолс та загрозити радіюванням площині в двадцять миль. Про ці майбутні вправи заявив директор цивільної оборони нюйоркського стейту, що вибрана для вправ околиця життєво найважливіша в стейті. Друга за нею — це обшир міста Ню Йорку. У „загроженій" бомбуванням околиці знаходяться важливі споруди для видобування електричної енергії, яка обслуговує велику частину запотребування стейту. В оборонних маневрах мають взяти участь 200,000 населення цієї околиці, що ними будуть керувати 10,000 членів цивільної оборони. — Після нападу ворожих літаків, який має розпочатися о восьмій годині ранку, — передбачаються великі втрати в різних спорудах, а теж в людях, що їх жертви припускально обраховують на 16 тисяч вбитих, 18 тисяч поранених та 8 тисяч бездомних. Допомога цим жертвам ворожого нападу можлива лише при активній співпраці сусідньої держави Канади. Одночасно заплановано низку подібних пізніших вправ у інших містах північної частини стейту.

Випробування нового танку армії ЗДА

Кемп Друм, Н. И. — На досвідних теренах Кемп Друм, що мають 107 тисяч акрів піскуватого терену, порослого кущами та чатинними деревами, відбуваються літні маневри резервістів та відділів національної ґвардії. Усього під час літніх маневрів має взяти участь 70 тисяч вояків, що з них 12 тисяч вже вправляються в модерній війні на цих теренах. Найбільшу увагу учасників маневрів викликав новий середній танк „М—47". П'ять таких нових танків виказали вже свою справність перед офіцерами й вояками 101 полку панцерної кавалерії Нюйоркської національної ґвардії. Новий танк в п'ятдесят тонн легко поборював нерівности піскового терену, посуваючись із швидкістю тридцяти п'яти миль на годину. Негайно після вказання на ціль, танк міг розпочати до тієї цілі дуже влучний вогонь. Цільність пострілів нового танку пояснюються новими дорогими приладами, що автоматично скеровують вогонь на бажаний пункт. Ген. Крітерберґер, знаний авторитет панцерної зброї висловився, що новий танк є один з найкращих зразків такого роду воєнної машини у світі. Танк „М—47" озброєний 90 мм. герматкою, що розбиває усі досі відомі танкові опанцерення.

АРМІЯ ПАЙКУЄ АМУНІЦІЮ ДЛЯ ВІЙСЬКОВИХ ТАБОРІВ

Вашинґтон. — Команда армії Злучених Держав видала наказ суворої ощадности при видаванні амуніції для вправ, щоб забезпечити потрібні припаси амуніції для бійців у Кореї. Діючий секретар армії, Карл А. Бендетсен, сказав, що вртати з недавнього страйку сталеварників при виробі амуніції, обраховується на 37 відсотків. Він вимагає, щоб армія дістала першенство на постачання сталі, щоб недопустити до проволоки в доповнюванні амуніції для вояків в Кореї. „Немислиме для мене або для якогось іншого урядовця подумати, щоб ми вислали якогось вояка до бою, як довго він не зазнайомлений з усякого рода зброєю" — твердив секретар. Хоч страйк сталеварників не дуже пошкодив продукції малих родів зброї, то дуже зменшив виріб гармат базука, моздірів і гарматніх куль, сказав Бендетсен. Ті вироби такі потрібні для піхоти як звичайні рушниці і амуніція для машинових крісів. „Армія буде приневолена притримуватися найбільш суворої господарки у пайкуванні амуніції й уживанні всяких інших засобів при вишколі вояків."

Генерал майор Луїс Б. Герші, як директор поборової служби, попереджує, що треба буде покликати о військової служби подружену молодь, що має дітей як теж і таких кандиатів на вояків, що мають признане відкладення служби на якийсь час. Усіх рекрутів, що їм признано відкладення служби, нараховують 3,360,000.

ДИПЛОМАТИ В ГОНОЛУЛУ

Посередині, обвішаний вінками по гавайському звичаю, це Дін Ачесон, секретар стейту. Він вітається з австралійським міністром закордонних справ (зліва), Ричардом Дж. Кейсі, та мін. закорд. справ Нової Зеляндії, Т. Клифтоном Вебом. Вони з'їхались на наради в справі забезпеки миру на Пацифіку

Негрська делеґація вітає Айзенгаевра

Денвер. — Делеґація негрів відбула конференцію з ген. Д. Д. Айзенгавером в справі підтримки для його кандидатури, а представник генерала опісля виявив, що ця негерська група обіцяла піти з республіканцями в надії, що вибір Айзенгавера запевнить поступ в зрівнянні громадських прав. Єпископ Першої Методиської Єпископальної Церкви, — Д. Вард з Ню Йорку, іменем делеґації запевнив генерала, що його організація, числом — 3.000 осіб, дасть йому підтримку при виборах.

Згинуло 29 осіб при зударі двох автобусів

Вейко, у стейті Тексас. — Внаслідок зудару двох автобусів підприємства Ґрейгаунд, згинуло 29 осіб, а найменше 24 зазнали покалічень. Зудар двох автобусів, що їхали в протилежних напрямах на шляху між Даллас й Остин — вважають за найбільшу автобусову катастрофу в Америці, бо внаслідок зудару вибухла в обидвох автобусах ґазоліна і серед жахливої пожежі згоріли тіла деяких небіжчиків до тла так, що з деяких залишилися тільки металеві відзнаки, з яких можна пізнати, хто були ці подорожні. Температура була така висока, що навіть шиби стопилися і плитка скляна маса полилася по шляху. Яка була причина зудару і точне число погибших може ніколи не стане звісне, бо тільки незначні залишки обидвох авт можуть бути свідками нещастя. Катастрофа трапилася коло год. 4 ранку на двошляховім гостинці. — Обидва шофери погинули, а врятовані 17 осіб не можуть знати причини зудару.

Луїс проголошує кінець контрактів в вугільних шахтах

Вашинґтон. — Майже ціла вугільна промисловість станула перед потребою заключення нового контракту з юнією шахтарів, коли голова цієї юнії Джан Л. Луїс повідомив підприємців шахт твердого і м'якого вугілля, що з днем 30 вересня вигасає правна сила їхніх контрактів з юнією. Минулими роками таке повідомлення було рівнозначне з загрозою страйку шахтарів. Тепер Луїс розпочав наперед переговори про складення навого контракту. Конференції відбуваються від 22 липня з головою Операторів Твердого Вугілля, Ґеррі Мозесом.

МІСЬКА ПОЛІЦІЯ В НЮЙОРКСЬКІЙ ПІДЗЕМЦІ

Ню Йорк. — З уваги, що від довшого часу трапляються часті випадки убивств і грабіжів у підземці, виринула думка втримувати в потягах і на станціях цієї залізниці міську поліцію. Ця справа буде предметом розмов між головою транспортаційної ради Сідні Бінґгемом і директором поліції Джорджом П. Монаганом. Таку саму охорону мають дістати міські надземні залізниці.

Д-р Я. С. Кальба – новий співпрацівник ЗУАДК в Европі

Ню Йорк. — В понеділок ввечорі відлетів з місцевого аеродрому до Европи д-р Ярослав С. Кальба, заанґажований Злученим Українським Американським Допомоговим Комітетом до співробітництва в Европейському Представництві цього Комітету з осідком в Мюнхені, в Західній Німеччині. Його поїздка до Европи наступила після того, як Високий Комісар для Втікачів при Об'єднаних Націях одержав три мільйони долярів на піклування втікачами в Европі, при чому ці гроші мають бути використані за посередництвом американських добровільних допомогових аґенцій, до яких належить теж ЗУАДК. Теж Екзекутива ЗУАДК зі свого боку в останньому часі призначила тимчасово 5,000 долярів на безпосередню допомогу українським залишенцям в Европі. Д-р Я. С. Кальба співпрацюватиме з директором Европейського Представництва ЗУАДК адв. Михайлом Родиком і їх головним завданням на найближчу мету буде з одного боку використати останні можливості для переселення тих залишенців, яких ще можна переселити, а з другого боку наладнати та усистематизувати матеріяльну допомогу та правну опіку залишенцям. Д-р Я. С. Кальба, сам колишній скиталець, який щойно в 1950 році прибув до Злучених Держав, знає недолю скитальців і їх потреби. Перед приїздом до Злучених Держав, він початково був представником українських скитальців у французькій зоні Німеччини ,а опісля керівником відділу ЗУАДК в тій зоні. На цьому пості він здобув велику практику та найвищі признання, як з боку самих скитальців, якими він опікувався, так і з боку ІРО та інших міжнародних властей, з якими йому доводилось мати до діла. Все це дає запоруку, що д-р Кальба теж в своїй теперішній ролі офіціяльного американського представника ЗУАДКомітету в Европі виконає якнайкраще свої відповідальні обов'язки. Д-ра Кальбу, який залишив в ЗДА свою родину, відпроваджував на аеродром екзекутивний директор ЗУАДК д-р Володимир Ґалан, а безпосередньо перед від'їздом його прощали та бажали йому успіхів теж деякі громадяни, включно з представниками „Свободи".

ПРО БЕЗПЕКУ ПАЦИФІКУ РОЗМОВЛЯЮТЬ НА КОНФЕРЕНЦІЇ В ГОНОЛУЛУ

Гонолулу. — Тут, в однім з будинків літовища морських сил, розпочалися наради трьох Тихоокеанських держав: ЗДА, Австралії та Нової Зеляндії. Підставою тих нарад став договір безпеки підписаний між цими державами 1 вересня минулого року в Сан Франціско. Відкриваючи наради, державний секретар ЗДА Дін Ачесон окреслив значення теперішньої конференції, яка має будувати об'єднання для загального миру. Австралійський міністер зовнішніх справ Річард Г. Кейнсі підкреслив також значення конференції для спокою на Пацифіку та зазначив, що його уряд надає великої ваги цим нарадам. Особливого значення набирають наради в Гаваї з огляду на події в Кореї та на загрозу комуністичної експансії в поблизьких країнах. Промови під час відкриття нарад виявили, що учасники нарад розглядають свою працю у великому маштабі, що пересягає справи виключно Пацифіку, а торкається проблем усієї земної кулу. Після відкриття нарад і виголошення програмових промов, розпочалося перше ділове засідання, що на ньому вирішено низку справ, між якими головне — окреслення завдань і відношення Ради до інших державних і місцевих організацій. Рада збиратиметься на періодичні наради. — Річні наради Ради мають відбуватися черґово в столицях трьох держав — Канберрі, — Беллінґтоні й Вашинґтоні. Окремі наради, що відбуватимуться між річними зборами, будуть скликувані в разі потреби й мають звичайно відбуватися у Вашинґтоні. Конференцію привітали: губернатор Гаваї Орен Е. Лонґ й головний командант американських сил на Пацифіку, — адмірал Артур В. Радфорд. — Після їхніх привітальних промов, Дін Ачесон, у своєму слові окреслив спільні зусилля зібраних тут держав, як намагання запобігти війнам та зберегти свободу вільного світу. Для того треба усунути небезпеку аґресії й спільними зусиллями наблизити день, коли засади Об'єднаних Націй пошираться на всю людську спільноту

Індія протестує проти расових переслідувань у Південній Африці

Ню Дельгі, Індія. — Індійський премієр міністрів Негру, голова Конґресової партії, організує по всій Індії походи і мітинґи, щоб протестувати проти нового „расового закону" в Півеннній Африці. — Одночасно повідомляють з Йоганнесбурґу, що там відбуваються арештування негрів і ґіндусів, які демонструють під судами, де судять їхніх братів за проступки проти закону про охорону білих. Тубільці збираються перед судом і голосно моляться та співають. Досі арештували там 1,635 осіб із небілої людности.

Українці про важке життя совєтських вояків

Вашинґтон. — Департамент стейту проголосив звіт американської розвідки про духову настанову сов'єтських вояків. Відомості збирали від совєтських дезертирів. Один совєтський вояк, що втік до Західної Німеччини і є уродженцем України, заявив, що життя вояків нудне і марне, а військова влада зовсім не дбає про добробут і якубудь радість у житті вояків. Вояки недоживлені, не мають належної медичної опіки, увесь день зайняті вправами, щоб не мали часу подивитися на світ, що кругом них. Українські вояки, що служили в совєтській армії в Німеччині, і пізніше втікли до Західних зон Німеччини, кажуть, що навіть у неділю, яка має бути „вихідним днем", совєтські вояки не мають волі, бо мають повно визначеної праці, включаючи сюди також примусові спортові зайняття. В звіті американської розвідки стрічаємо таке місце: „Він сказав, що головною ціллю цілоденного напруженого зайняття є те, щоб вояки не мали ані однієї вільної хвилини на те, щоб могли думати про те, що діється кругом казарми. Влада боїться того, щоб вояки не бачили кращого німецького життя, і щоб вони не розказували німцям про свою мізерію в Совєтах".

Американці зацікавлені „Союзівкою"

Як уже повідомлено в попередньому виданні „Свободи", великий нюйоркський щоденник „Геральд Трибюн" з минулої суботи помістив фотознімок головного будинку набутої недавно Українським Народним Союзом оселі — „Союзівки", додаючи до того короткі вияснення про закупно та перебрання власности. Також інформацію про це передав на першій сторінці, як головну вістку, щоденник — „Елленвіл Пресс" з четверга 31-го липня. Згаданий щоденник появляється в містечку Елленвіл, положеному недалеко „Союзівки". Інформацію подано у висліді відвідин представника щоденника в „Союзівці" та розмови з п. Данилом Слободяном, який на місці пильнує і наглядає над основним ремонтом, який тепер в „Союзівці" переводиться, приготовляючи її до вжитку широкого загалу членства УНС і американсько-українського громадянства в наступному літньому сезоні. В інформації дослівно подано:

„Понад три роки Український Народний Союз розглядався в східних Злучених Державах за пригожою посілістю для вакаційної оселі та дому для старших членів своєї групи. Два тижні тому Союз перебрав на власність 250 акрів землі та вісім будинків колишньої посілости Форда в Кергонксон. Український Народний Союз є братерською організацією — згідно з твердженням Данила Слободяна, який тепер уповноважений ремонтними роботами, що переводяться в будинках Форда. — Він заявив, що організація має понад 60,000 членів, велика частина яких живе в стейтах Ню Йорк, Ню Джерзі і Пенсилвенія. Він припускає, що в околиці коло 300 миль від Кергонксону буде біля 30,000 членів. П. Слободян вважав за відповідне підкреслити, що УНСоюз в жадному змислі не зв'язаний і не симпатизує із комуністичною Росією. Він заявив, що Україна завжди змагала до своєї власної незалежности, як і кожна інша нація, але внаслідок „химер" історії над українським народом завжди панувала одна европейська держава за другою. Кергонксонська посілість є — згідно з твердженням п. Слободяна — першою того роду в Злучених Державах, на закупно якої УНСоюз щадив гроші. Під цю пору там є коло 85 пластунів, як теж група пластунок, що мають своє дозвілля на оселі, як гості організації. Всі пластуни є українського походження. На наступний місяць вам матиме дозвілля група пластунок. В будинках, закуплених УНСоюзом, переводиться тепер обширні ремонтні і реноваційні роботи. П. Слободян заявив, що його організація одушевлена посілістю, її кліматом та гостинністю, яку вона зустріла з боку населення в Кергонксані та його околиці. Він не виявив суми, яку заплачено за посілість."

ПОЖВАВЛЕНА БОЄВА АКТИВНІСТЬ АЛІЯНТІВ У КОРЕЇ

Токіо. — Війська Об'єднаних Націй починають виявляти в Кореї щораз більшу активність, в першу чергу в повітрі, а далі на суші й морі. Найбільші успіхи осягають аліянтські літуни. Це плянова літунська операція, розрахована на ширші розміри, що виявляється в постійних перестерогах, які передаються по радіо кожного дня та якими остерігається цивільне населення 78 міст Північної Кореї перед бомбардуванням військових об'єктів літунами Об'єднаних Націй. Такі самі перестороги розкидують аліянтські літуни з літаків. Зі згаданих міст, на два вже напали бомбардувальники B-26 П'ятого Літунського З'єднання і сильно їх знищили. Ген. Ґлен О. Баркос закликав цивільне населення триматись здалека від військових будинків, бо це райони небезпеки". Ворог пробує ставити сильний опір і має при цьому завжди поважні втрати. Налети відбуваються ночами, а днями продовжує бої піхота. Ця боєва активність дала притоку комуністичному радіо з Сеул заявити, що Об'єднані Нації з розмислом продовжують наради в справі перемир'я, до якого не змагають, а хочуть тільки таким чином вживати здемілітаризовану зону на висилання своїх шпигів до Китаю. На суші продовжає бої головно Друга Дивізія. На морі потерпів ушкодження британський легкий кружляк Белфест, поцілений ворожими стрільнами прибережної ворожої артилерії. Також був ушкоджений американський літак, що кружляв над Жовтим морем. Хоч вернув на своє давнє місце, але з двома вбитими і двома раненими. Цей ворожий обстріл американського літака буде правдоподібно предметом дипломатичного протесту Злучених Держав в Об'єднаних Націях, бо напад був на повному морі, яка вважається невтральним. Американський літак не був призначений для нападу, а тільки для розвідки. Це щось подібне до совєтських безправних обстрілів чужих літаків, в тому і американського, на Балтику.

Еспанія відзначує втрату Ґібральтару

Мадрід. — Націоналістична партія Фалянґа відзначувала втрату Ґібральтару Еспанією 1704 та при цій нагоді відбулися в 100 таборах молодих фалянґістів націоналістичні і протианглійські демонстрації. Часопис „Пуебло" пише, що тепер Ґібральтар не має великого стратегічного значення для Англії і вона могла б його звернути Еспанії та зліквідувати джерело незгоди між Заходом, що стоїть перед спільною загрозою комунізму. Орган Фалянґи часопис „Арріба" називає зайняття Ґібральтару англійцями „підступною крадіжкою" і остерігає, що Еспанія не зреклася своїх прав до цієї скелі! Партійці палили багаття по усіх селах, щоб пригадати населенню справу Ґібральтару.

ВБИТО АЛБАНСЬКОГО МІНІСТРА

Рим. — Антикомуністичний албанський інформаційний бюлетень повідомив, що албанський міністер внутрішніх справ Салі Ормені був застрілений на підставі вироку комуністичної партії. Урядові джерела з червоної Албанії твердять з свого боку, що смерть була спричинена самогубством міністра.

Гелікоптери ЗДА прибули до Німеччини

Вісбаден, Німеччина.— Два перші гелікоптери ЗДА прибули до Німеччини до американської літунської бази, де вони залишаться для рятункової повітряної служби. На кожному гелікоптері летів пілот і помічник пілота. Остання фаза їх лету сягала від Амстердаму в Голяндії до Вісбадену в Німеччині і виносила 225 миль. В цілому гелікоптери пролетіли 4,000 миль з літовища у Веставер, Масс. до Німеччини. Майор Альбін Т. Сойер з Вашинґтону, Д. К., який летів на літаку, що супроводив гелікоптери, заявив, що подорож повітрям коштувала далеко більше, як 6,000 долярів (кошти одої машини при перевозі кораблем), але те, чого літуни навчилися під час лету, важніше від грошей.

ІРАНСЬКИЙ СЕНАТ ПРОТИ КОНФІСКАТИ МАЙНА БУВШОГО ПРЕМ'ЄРА

Тегеран, Іран. — Іранський сейм майже однодушно ухвалив конфіскату майна бувшого прем'єра Агмада Гґавама, вартости коло 9,000,000 долярів. Це мала б бути кара за те, що він під час чотириденного урядування казав стріляти до демонстрантів і спричинив смерть багатьох людей. Сконфісковане майно мало б іти на винагороду родин небіжчиків. Сенат прийняв був цей закон про конфіскату майна Гґавама в першому читанні, але в другому читанні тільки три сенатори з усіх присутніх 27 голосували за цим законом, а більшість відослала його до комісії. Сенат в Ірані установлений два роки тому і він складається з багатих людей, які займають високі становища завдяки шляхетському народженню або приватним особистим зв'язкам. Тридцять членів сейму підписали внесок на звільнення Халіля Тамассебі, який у березні цього року застрілив прем'єра Алі Размару в мошеї. Він сам признався до цього злочину і виконав його з рамени крайнє шовіністичної мусулманської організації. На початку цього року він грозив застрілити прем'єра Моссадеха, який після того ховався в будинку парляменту, а тепер живе під гострою охороною поліції. Тим часом в країні зачинається анархія, три молодці схопили були бувшого суперінтендента найбільшої в Тегерані мошеї, але поліція його звільнила, а юнаків арештувала. Націоналісти не люблять його за толерантну поведінку в відношенні до англійців. Провінційні представники місії ЗДА в Ірані, яка працює там в рямках 4 пункту допомоги недорозвиненим країнам, повідомляють, що на провінції шириться бандитизм, який проявляється в тому, що нападають на авта та грабують подорожних. Прем'єр Моссадех дістане в найближчих днях диктаторську владу на шість місяців, бо сенат прийняв уже цей закон у двох читаннях. Комуністи нарікають, що їх арештують у кінах, коли вони, згідно з іранським звичаєм, не встають при появі шаха на екрані, або під час грання національного гимну. Комуністи протестують у кінах проти шаха.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДИКТАТУРА В ІРАНІ

Не було б великого дива, коли б теж і перський шах опинився на вигнанні в подібний спосіб, як це сталося з єгипетським королем Фаруком. Тільки що шах Персії, Мохаммед Реза, не то, що Фарук. Він же перший дав початок до аграрної реформи, себто розподілення своїх великих земельних посілостей між безземельних арендарів. Проте його вплив на державні справи дуже слабий. А те, що його найближча рідня покидає Іран і виїжджає до чужих країн, вказує наглядно, що там відносини дуже погані.

Парлямент ухвалив диктаторські права на протяг шести місяців прем'єрові, яким є Могаммед Мосадех. Майно його політичного противника, Ахмеда Ґгавама, виновника масакри з 21 липня, що виносить біля дев'ять мільйонів долярів сконфісковано. Моссадех є одночасно також і міністром оборони. Це завдання теж важке, бо нема грошей на вдержування армії. Не легко буде йому виконати такі обіцянки, як урухомлення нафтової продукції Ірану та інші „націоналістичні домагання", які самі собою слушні й справедливі, але заразом і нездійснимі, бо не зважаючи на нафтові багатства, населення країни, подібно, як і в Єгипті, живе в нужді й темноті.

Об'єднаний у своїй обороні Захід глядить стурбовано на події в Ірані. Як нема спокою в Ірані та Єгипті, то не буде його й в цілому Середущому Сході, який переживає вже від довшого часу фанатичні націоналістично-релігійні потрясення. Як би на ці події не глядіти, повороту до старого там не буде. Бідного селянина не гнобили так дуже „чужинці", як свої „рідні", ті „паші" й „беї" що їм тепер відбирають землю в Єгипті. Якщо революційний рух піде тим шляхом, то він цілком певно уздоровить там відносини і це тільки вийде на користь Заходові. В Ірані заходить одначе та небезпека, що революція може скінчитись совєтською інтервенцією. Так, як справи стоять сьогодні, Захід не в силі оборонити Ірану перед Совєтами. Це слушно стверджує С. Л. Золцберґер та ще додає, що це наслідки нещасливої політики західніх потуг, що ніяк не могли погодитись щодо сфери своїх впливів. А в рахубу входять тут Велика Британія, Франція та Злучені Держави. Річ ясна, що головний інтерес обертається в першу чергу біля нафти, в яку так багатий цілий Середущий Схід. Але що буде з Заходом, як ця територія опиниться у совєтській сфері впливів? Та ж якраз на цій території находяться літунські бази Заходу, звідки можна б вдаряти боляче Совєтський Союз на випадок, коли б він спровокував нову світову війну. Тому, що Злучені Держави є в проводі оборони вільного світу, вони сильно заінтересовані подіями на Середущому Сході. Які ці події серйозні можна пізнати по тім, що в Англії рахуються з такою можливістю, що Іран може бути для Заходу цілковито втрачений.

Дивувати може американців також і сильний протиамериканський рух в Ірані, ніби спричинений тим, що Америка дала замало грошей. Американські експерти мали б забратись з Ірану найдалі до жовтня, що мало би бути останнім речинцем для чужинців опустити цю країну. Така агітація ведеться в той самий час, коли за американські гроші з Четвертого Пункту допомагається Іранові здійснювати аграрну реформу. До того в іранськім парляменті критиковано тими днями не тільки американських „військових дорадників", яких „нарід не хоче бачити на очі", але також і американську допомогу, яку дістає Іран на підставі Четвертого Пункту. В цій критиці об'єднались націоналісти та релігійні фанатики разом з комуністами. Та тільки ті останні знають, до чого змагають. Вони теж одержують допомогу, але з Москви, підготовляючи для неї ґрунт під нову агресію.

Іран ступив на такий шлях, який веде його до Кремля. Чи врятує його від цього диктатура, покаже найближча будуччина.

Президентські вибори

Не тільки американська, але й світова преса все ще повна коментарів як обох конвенцій, що відбулись в Шікаґо в липні ц. р., так і вибраних ними кандидатів. Бо вибори президентськох кандидатів обох американських політичних партій, що відбуваються що 4 роки, це насправді партійні конґреси, що дають найкращий образ цих обох партій: їх внутрішніх суперечок, програмових течій та керівних персонажів. Часописи — в Америці й у світі — погоджуються, що обидва конґреси, що відбулись у липні цього року, цікавіші, як минулі. Вони цікаві попередньою кампанією в часі т. зв. правиборів, і ходом самих конґресів і врешті вислідами.

Тому, хоч „Свобода" негайно поміщувала актуальні редакційні коментарі у своїх передових статтях та окремі міркування напр., на тему конкретної плятформи обох партій в ділянках політики закордонної, фінансової і робітничої, проте добре повертатися до цієї теми, щоб якнайкраще пізнати теперішні американські відносини та їх розвиток на найближче майбутнє. Бо не слід забувати, що не тільки ввесь зовнішній світ — буквально всі його континенти — тісно пов'язані сьогодні з американською політикою, але від особи будучого президента й від обличчя будучого нового американського уряду у величезній мірі залежать: 1) буденні життєві справи українців в ЗДА (ринок праці, висота податків, харчеві ціни), 2) можливість приїзду дальших українських іміґрантів і 3) вся українська проблема в аспекті американської закордонної політики.

Деякі правди про ці недавні події в американському політичному житті для всіх безспірні: Республіканська партія мала гарячий перед-конґресовий час (безпардонна суперницька кампанія двох головних кандидатів, Тефта й Айзенгавера, що кидала світло на два крила цієї партії: консервативно - ізоляціоністичне та ліберально-„інтернаціональне"). Зате на самому конґресі суперечки були мінімальні, бо відразу показалося, що велика більшість є проти односторонньої тактики партійного проводу, що яскраво піддержував консервативне крило й кандидатуру Тефта. Тому то кандидатура ген. Айзенгавера перейшла величезною більшістю відразу в першому голосуванні й потягла за собою зміну всього партійного проводу. Зате на фронті демократичної партії панував за весь час примірних виборів розмірний спокій: не було між-кандидатських спорів, не було промов чільних партійних політиків ані пресових дебат на тему внутрішньо - партійних розбіжностей. Зате на самому конґресі несподівано гостро вибух давній притаєний конфлікт між „півднем" і „північчю" той сам, що і на попередньому конґресі в 1948 році закінчився „бунтом" частини південних стейтів. Три південні стейти так і до самого кінця конґресу демократів у Шікаґо не приєдналися до постанови про обов'язуючу „льояльність" внутрі партії, себто підпорядкування себе більшості, що проявиться на конґресі, та обов'язкове піддержування вибраного на конґресі президентського кандидата. Панував теж на демократичній конвенції небувалий ніколи раніше кандидатський хаос, що покінчився вибором діяча, який сам не кандидував, ніякої виборчої кампанії не вів і — поминаючи короткий виступ на початку (привітання від господаря, губернатора стейту Ілліной) — тримався від конвенції здалека.

Всі погоджуються, що обидва кандидати — найкращі, що їх могли знайти і республіканці і демократи, себто не тільки своїми персонально-політичними кваліфікаціями, але й виглядами на перемогу одної з двох партій. Генерал Двайт Айзенгавер, популярністю свого імені та посереднім становищем до обох крайніх крил партії (що їх символізують імена сенатора Тефта й президента Филаделфійського університету Стассена), може не тільки об'єднати республіканську партію в голосуванні на нього, як кандидата на президента, але й приєднати чимало демократичних та „невтральних" голосів, усіх тих, що хочуть „зміни", невдоволені надто довгим режимом демократичної партії та її промахами у внутрішній та закордонній політиці. Знову ж губернатор Стівенсон, широкому американському загалові політик майже невідомий, має внутрі демакратичної партії славу людини надзвичайно тактовної, доброго організатора, хоч льояльного до през. Трумана, проте невдоволеного теперішнім переростом бюрократії, що потягає зріст податків, і хвилею корупції та явищем проникання комуністичних впливів. У кардинальному питанні внутрішньої американської політики „цивільних прав", як також у питанні закордонної політики — обидва кандидати, і ген. Айзенгавер і губ. Стівенсон — не виказують великих різниць і мабуть у практиці, ставши президентом, не виказували б їх.

Як показують дотеперішні голосування в конґресі, особливо ж у сенаті, ліберальнішими і в робітничій і в іміґраційній політиці є демократи. Демократична партія виказала у практиці більший хист у поборюванні безробіття та в переведенні соціяльного законодавства. Демократи стоять теж за більшим допущенням іміґрантів і прийняття славного ДП-Акту та його доповнення — це безумовна заслуга в першій мірі демократичної адміністрації. Зате республіканська партія виявляє більшу рішучість у відношенні до Совєтів, гостріше поборює саму засаду „апізменту", невдоволена з тактики „здержування" і більш схильна до тактики „активного спротиву", менш податлива на будь-які посередні комуно- і совєтофільські впливи. Це не перешкоджає, що напр., головний речник республіканської партії в закордонній політиці, Доллес, не тільки відомий приятель Польщі, але й — бодай покищо — дуже односторонньо поінформований про комплекс польсько-українсько-російських справ. Зате сам ген. Айзенгавер безумовно знає европейські — бодай західньо-европейські — справи найкраще, бо з автопсії, дуже популярний в Европі, відомий з того, що кладе вагу на психологічний підхід в закордонній політиці, знехтований повністю Ф. Д. Рузвелтом, і — як усі військовики — більший реаліст, що рахується з реальними силами, діючими на терені будучої — швидшої чи пізнішої — третьої світової війни.

Міжнародна преса сьогодні однозгідна у висновку, що залишаючи на боці всі неґативні риски, що виявились під час передконґресової кампанії і на самих шікаґських конґресах, американський нарід виявив, що вміє здоровим інстинктом намічати в рішальний час найкращих мужів на президентське становище. І хто б із них обох став президентом, — буде добрим президентом.

Поезія на „собачій службі"

„Мій учитель був пес,
що на лапки стає
і цілує ту руку,
яка його б'є."
(Ів. Франко)

Маю в руках розкішно видану книгу на 676 сторін. — „Українська Радянська Поезія". Рік 1951, друкована книга в Харкові для „Декади українського мистецтва та літератури", що відбувалася в Москві. Відомо, як кінчилася та „декада" для українських мистців і поетів: російська комуністична критика дала такого „прочухана" її учасникам, що довелося не одному „каятися", складати нові вірші і чолобитні.

Поезія — грецьке слово, — значить „творчість". Але творчість вимагає волі. Творчість без волі думки і почування не заражає людей собою, читач і слухач не піддається чарам такої „поезії". Порівняймо російських большевицький поетів—Маяковського, Єсеніна та інших з тими, що пишуть українською мовою. Там щирі пачування, бо большевицька революція була витвором російської історії і носієм її був російський народ.

Інакше з поетами-українцями. У них панує душевна роздвоєність. Навіть коли їх з ласки прийнято до комуністичної партії, ці поети відчувають себе громадянами „другої кляси". На них влада російської окупації дивиться, як на своїх слуг, які мусять виконувати завдання компартії.

Була і в царській Росії така поезія, про яку згірдливо висловився Шевченко: **Співай про „Матрьошу", про „Парашу радость нашу"...** Але царська влада не накидала поетам своїх тем. Тепер маємо великий „поступ": коли б Шевченко жив у сталінській добі, то мусів би писати так, як накаже ВКП...

Беремо по черзі. Тичина містить у збірці „Радянська Поезія" вірші „Партія веде", „Ленін", „Пісня про Кірова", „Пісня про Сталіна", „Москва" і ін. Остання поезія починається так:

„Єсть рідні на світі і теплі слова: із них найтепліше є слово Москва". У поезії „Любимо вітчизну" (таке гібридне слово — ні російське „отєчество" ні польське „ойчизна", а є ж добре українське — Батьківщина) — Тичина ні словом не згадує про Україну: бо тепер „вітчизна" для українців має бути Московщина. Так він і пише: „Славимо Сталіна в світлім Кремлі!"

Рильський не зостався позаду від Тичини. Теж і його поезії мають однакові теми: „Моя батьківщина" — це не Україна, а щось інше. Він пише:

Моя батьківщина — Мічуріна сад і Горького слово високе"... „Союз непоборний радянських країн — моя батьківщина". У віршах „Москва" Рильський пише: „Серце народів, мозок землі, всім вона рідна, хто вільний і смілий"... „Ленін з нами", „Сталінові рідному" — це ті теми, які мусить розробляти „радянський поет". Навіть про Полтавський бій, який припечатав долю України 1709 р., пише Рильський. Звичайно, не Мазепа, а цар Петро з нещасним Палієм „герої" поезії Рильського.

„Зривався зради плаcколобий змій. та правди меч і повселюдний сором його разили, — і народний форум прокляв Мазепу в правоті своїй".

Із поезії Сосюри вміщена „Відповідь", лист до українських еміґрантів ще з р. 1927. Деякі слова можна й тепер цитувати:

„Нам (українським комуністам) помогли росіяни прогнать Петлюру з України"... Додати можна б тепер: „І за подяку довели до голоду і до руїни". Теж і Сталіна славить Сосюра, як і інші, і Москву і Леніна. Тільки в віршах Сосюри — „Любіть Україну" — Москва побачила небезпечний „ухил". Він писав:

„Не можна любити народів других, коли ти не любиш Вкраїну".

Такої „єресі" Москва не дозволяє. Москву треба любити при всіх обставинах, навіть, коли Москва нищить Україну. Мусів Сосюра каятись гірко за своє „недотягнення".

М. Терещенко пише про „Ленінський заповіт", М. Бажан про „Людину в зоренознім Кремлі" (Сталін), Л. Первомайський про „Партквиток" і „Ленін з нами", Т. Масенко про „сталінський клич перемоги", „Голос Москви" і под. Антін Шмигельський пише „Славу Партії", А. Турчинська пише про „Леніна в Татрах". Словом, Ленін, Сталін, Москва, Росія в різних варіянтах. До „доброго тону" належить хвалити Пушкіна, Горького та інших російських письменників і доказувати, що без цих „добродіїв" не було б української культури і навіть самої України... Словом, — „веселе і щасливе життя"!

Н. І.

Михайло Островерха

„Через Київ на Львів"

Друзям Групи
Схід-Х Бригада
УГА — присвячую.

Сонце до заходу йде. Здоровим і дужим простором палають, золотистими збіжами в сонці хвилюють поля. По снажно-блакитному небі поволі пливуть білі, легко карміном забарвлені хмари. На узгір'ї, серед піль, стоїть білий хрест, а біля нього стежа вояків Української Галицької Армії. У далині — зелень, а в ній тихо потапає галицьке село Шидлівці, і ясніє спокійне плесо річки Збруч, через яку на лівий берег переходять частини УГАрмії.

Ось, це чудова картина сопутника з Великого Шляху Івася Кучмака, на яку я й дивлюсь оце: вона й спонукала мене накреслити цей короткий спогад із 1919 року.

Було літо, добре літо, наше літо. Дні такі просторі і ясні, такі палкі і безмежні, як любов Бога до людей. А ночі — о, вже як роси перепілкою стелились по тій нашій землиці, то нібо з своїми зорями припадало до нас, і милувало нас своєю життєдайною прохолодою, у якій зорі джуркальцями грали.

А в нашому краї було велике свято: воля, незалежна Україна. Ми ж, сини її, бились за неї, боронили її. Бились за Львів, а потім — Чортківський Пролом і знову офензива на Львів.

А було це все в незабутнім 1919 році.

Застава стоїть біля могили о. Маркіяна Шашкевича. З могили — вид аж до Львова.

Устіп могили — Білий Камінь, с. Підлисся з дубом о. Маркіяна на приходстві, а он недалеко й с. Белзець.

— Гальо, „Гаврило"! З Красного, зо станції, виїхала польська панцерка. Посувається поволі. Знаходиться докладно на такій то віддалі.

— Не псуйте до решти моїх нервів. Я бачу панцерку! Якою холерою буду стріляти, як я маю шрапнелів та гранатів лише на останню... розпач? — люто процідив у телефоні поручник Іван Балешта, командант батерії.

— Що-що каже? — спитав мене підхор. Степан Опришко, зауваживши мій скривлений усміх.

— Історія перед нами!..

— Умгу! — мугикнув підхорунжий.

А смерком того ж дня наш V Курінь сот. Михайла Дацкова вже був у селі Підлисся, Белзець. На березі річки Буга курінний зібрав старшин і дав нам останні боєві накази, як тоді казали: диспозиції — бути готовими на боєвих становищах ,на світанку йдемо далі в наступ.

Сотні стали на становищах, вкопались. Хорунжий Володимир Мосяк і я зайняли дещо піднесену височину й, тішучись добрим дострілом, уставили наші кулемети.

Була досконала тиша. Але, ота небесна глибінь із зорями не приносила нам, як звичайно в таку ніч, радости. Зорці вартували, деякі стрільці дрімали таки на становищах; дрімали й кулеметчики-машиністи, поклавши голову на кулемета. Поручник Лянґ, жид, сидячи під стодолою, оповідав свої шкільні пригоди.

Врешті, блиск — один, другий, третій осяяв нічні челюсти. На наш відтинок упали польські гарматні стрільна. Стали густіше падати. Біля години одинадцятої ночі зчинилось суще пекло. З різної сили розривів польських стрілен приходимо до висновку, що стрільна є усяких калібрів.

— Буде польський наступ. Усе вимели з своїх магазинів, щоб нас засипати стрільнами, — заворкотів Мосяк.

В нас вже є поранені і вбиті. Їх наші „лапайдухи" забирають. Іще перед світанком із польських становищ понеслися переклики, гомін. Поляки почали наступ. Закипіло. Наші стрільці в запалі походу від 8-го червня з-під Чорткова, тримаються непохитно й певно, бо ж нам належиться першенство наступу. Наші гармати майже мовчать, лише кріси й кулемети грають. А як перші проміння послались на землю, то ми побачили перед нами сині однострої „галлерчикуф", що пустила їх свободолюбна Франція на... большевиків. Ішли розстрільна за розстрільною, а наші кулемети били до червоности цівок .Наш горбок був неприступний.

Несподівано, хорун. В. Мосяк прискочив до мене при кулеметі й, ухопивши за рам'я, крикнув:

— Ми оточені...

Стріляючи до знаменитої цілі, як „на долоні", ми й не спостереглись, що поляки зайшли нам з-права від Білого Каменя. Зчинилась метушня. Сміливіші кинулись у рукопашний бій. Кулеметники з вантажем стали відступати за село, а наші селяни показували стежки через городи. За селом, над Бугом, наш курінний коротесенько повідомив нас про положення, і виявилось, що поляки, прорвавшись через Білий Камінь і Почапи, оточили наш курінь. Курінний твердим вояцьким тоном проказав:

— Хильцем, поміж збіжжя, через дорогу на онтой горб і там просто на Сасів, що за тим горбом!..

Курінь із матні вирвався. Але після цього бою III і V курені злучили в один — III курінь, а нашим курінним лишився М. Дацків.

Наступи нововиряжених, відпочитих частин війська Ю. Галлера спричинили повний відступ наших — втомлених, погано виряжених, без амуніції — військ за Збруч.

В липні 16 і 17 наша армія перейшла на східній берег Збруча.

Як завжди в те літо заходило сонце гомінно і палко. Ми стояли на узгір'ях села Шидловець на лівому березі річки і тужно та й з болем споглядали на захід. Ніби й не було ж чого сумувати, ми ж ступили на нашу рідну землю. Так, але в програнім бою ми лишали Галичину полякам. Тому — боліло нас серце, тому — й понеслося по Україні:

**Ой, та й зажурились
Стрільці Січовії...**

Не було б того смутку, ані тієї пісні, якби ми були пішли на схід, за Збруч, без програного бою...

Переспали ми ніч на узгір'ях зазбручанського села Шидлівці. А ранком, із сходом сонця, з вологістю рос, зі співами жайворонків пішов курінь за куренем проміж багаті лани стиглої пшениці, що хвилювали разом із нашим серцем. У просторах гомоніла пісня, забувалось горе. Май-

(Закінчення на стор. 3)

А. Драган

УКРАЇНСЬКА РЕВОЛЮЦІЙНО-ВИЗВОЛЬНА БОРОТЬБА НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

(Доповідь на П'ятому Конґресі Американських Українців)

(2)

„Україна не вміщується в рямки совєтської системи!" До такого висновку прийшов нюйоркський „Геральд Трибюн" з початком цього року, коментуючи повідомлення з Москви про виступ урядових „Ізвестій" проти „буржуазного націоналізму" в українській літературі і мистецтві, проти „серйозних ухилів і недоліків" у виховній роботі та проти „капіталістичних тенденцій" в господарстві. Заголовок цього коментаря був „Дивні події в Україні" та у висновку твердження, що сьогодні большевики в Україні є точно там, де були 30 років тому.

Це абсолютна правда! Україна не вміщується в рямки не тільки комуністичної, але жадної окупаційної системи, в Україні направду відбуваються „дивні події" і совєтсько-російські окупанти, як йдеться про підкорення України, ані на крок не поступили від того часу, як вони насильством і розбоєм зруйнували створену волею українського народу вільну Українську Народну Республіку. Змінилися тільки обставини, змінився характер і методи боротьби, але в нічому не змінилася сама боротьба за волю, що ведеться направду на всіх ділянках життя, що тільки поглиблюється і поширюється та радикалізується.

Впродовж останніх десяти місяців в нюйоркській американській пресі появилося 12 повідомлень про наявність повстанського руху в Україні. Я не буду наводити тих повідомлень, щоб не забирати Вам дорогого часу. Я не буду вас теж переконувати про наявність повстанського руху, бо це було б обидою для нас всіх. Про цей повстанський рух ще вчора з цього місця говорили наші достойні американські гості. І всі ми знаємо, що всупереч всім передбачуванням, всупереч всім зусиллям червоної Москви, їй не пощастило знищити надії українського та інших поневолених народів, — а гордости та предмету подиву всього волелюбного світу — героїчної Української Повстанської Армії.

Шановні Пані і Панове! В нашій редакційній практиці ми часто зустрічаємось з проблемою, що інформуючи інших про положення або переживання українського народу під большевиками, ми не можемо відкривати повної правди, бо вона занадто неймовірна для західного ума, щоб він міг її прийняти. Ви ж знаєте факти, що під час голоду в Україні в 1933 році траплялися випадки людоїдства. Але Ви спробуйте сказати це американцеві, він не повірить Вам, бо він ще й тепер навіть не може повірити в сам голод.

Подібне діється і з теперішньою активною боротьбою в Україні. Вже не тільки американець, але й дехто з нас починає ставити собі запит: як це можливо, щоб в такій неймовірно терористичній диктатурі, як Совєтський Союз, перед яким майже дрижать найбільші потуги світу та видають астрономічні суми на оборонну підготовку, щоб в таких обставинах та міг існувати повстанський або взагалі визвольний рух. Це неймовірне, але правдиве. В тому то й діло, що найбільшим досягненням Української Повстанської Армії та українського народу взагалі, треба вважати розбиття тої леґенди неможливости визвольної боротьби в Совєтському Союзі та непереможности большевизму. Українська Повстанська Армія сім років після закінчення світової війни та в совєтських обставинах, це абсолютна перемога над большевизмом, хочби перед ним ще дрижав сьогодні ввесь світ і хочби в УПА був ще тільки один озброєний вояк!

А тих вояків є далеко не один. Я згадав вже, що впродовж останніх десяти місяців в нюйоркській американській пресі було 12 повідомлень про український повстанський рух. Дозвольте навести Вам ще деякі факти з автентичних матеріялів з України, які мені поставило до розпорядження Закордонне Представництво УГВР.

Для прикладу візьмімо „ЗВІТ" за 1950-тий рік з Болехівського району. Тут подані точні звідомлення, з точними датами і фактами та назвами осіб. В першій частині Звіту про „Вороже середовище", подані докладні дані про „стан партії, поліції, адміністрації та зміни в них". Тут читаємо, що бюро райкому партії складається з таких осіб: Дрягін С. Г., Полупенко З. Т., Петрик М. Д., Кожушко П. В., Сорочинський І. С., Галичук Г. А., Бабенко Г. А. Подрібність звіту характеризує факт, що подано навіть прізвища осіб, їх вік та затруднення, які в останньому часі приступили в члени партії. Всі ці найточніші дані подано з Болехова та з поодиноких сіл Болехівського району, як Гоців, Гозіїв, Чолгани, Підбереж, Гериня, Витвиця і т. д. В дальшому подане в подробицях господарське положення району. Для прикладу, цитую із звіту: „В м. лютім большевики проголосили, що зорганізували колгосп „Нове Життя" в с. Чолгани. Вони насильно самі підписали 210 штук заяв і говорили, що це селяни ці заяви підписали. Селяни до роботи не йдуть і колгосп бойкотують, то вони спровадили трактор і на виділених 200 га. поля орють та засівають збіжжя. Колгосп цей не має ні сільсько-господарського реманенту, ні худоби, бо худобу і реманент, який вони стягнули, селяни розікрали. Подібний „колгосп" є теж в с. Княжолука, де большевики також забирають від селян збіжжя та засівають поле. Селяни бойкотують колгосп..."

Окремий розділ в Звіті становить „діяльність інституцій окупанта" в таких місцевостях Болехівського району, як Тусів, Бубнище, Поляниці, Козаківка, Суколь, Танява, Гозіїв, Чолгани, Підбереж, Тяпче, Гошів, Гериня, Витвиця, Кальна, Ростічки, Станківці, Церквіна, Слобода Бол., Липа та сам Болехів. Подані докладні дані про всі ділянки життя. В розділі про „церковно-релігійну ділянку" м. ін. читаємо: „Дня 20-го березня (1950) адміністративна бриґада, їдучи до села Чолгани, по дорозі порозвалювала всі хрести і фігури. Дня 26-го березня до с. Гошова приїхало з области около 100 чекістів і 50 з району та обступили манастир і робили сильні ревізії. Другого дня вночі чекісти поарештували священиків з манастиря: Меркелу, Колодія, одного братчика і трьох сестер. Тої ж ночі чекісти арештували священиків з с. Витвиці (Білана Богдана) та з с. Слободи. Всіх заарештованих вони того ж дня забрали в Станиславів. Чекісти, які залишились коло манастиря, зайнялись його ліквідацією, забираючи в район все майно... Але церкви по селах не є позамикані і в неділі та свята населення ходить молитися без священиків..." І так на повних 20 густо записаних сторінках Звіту.

Окремо подані в звіті інформації про „Власне середовище", характеризуючи окремо селянство, робітництво та інтелігенцію.

На закінчення подано „Хроніку революційної боротьби", деякі факти з якої цитуємо:

1. Акції нашого збройного підпілля:

Дня 21 лютого чекісти заскочили в селі Ростічки станичного Карася з бойовиком та двома хлопцями, за якими почали сильну стрілянину. Повстанці вицофуючись в ліс і відстрілюючись вбили большевицького пса, який за слідами вів чекістів лісом.

Дня 5 березня в лісі Васарабка, коло с. Врязи при обласі чекісти знайшли осередок повстанців, з якого повстанці завважилши їх вицофались, а криївку запалили. Чекісти гнались за повстанцями, аж доки не втратили слід на снігу.

(Продовження буде)

Волод. Гірняк (Канада)

НАШЕ МИНУЛЕ Й НАШЕ ТЕПЕРІШНЄ

(2)

Яка була тоді праця в Канаді?

Тодішня Канада ріжнилася дуже багато від теперішньої. Її індустрія була мало розвинена й тому не мала запотребування на свіжих робітників. Отже ж усі, що тоді приїжджали, то могли знайти працю лише на фармах, при будові залізних доріг, по лісах, а щойно пізніще невелике число могло знайти її при будовах паперових фабрик та більших елевейторів, які виростали при більших озерах для переховування збіжжа.

Невелика індустрія була лише в кількох містах східньої Канади, в якій тодішня іміграція не мала дозволу зупинятись, хіба що декому вдалось крадьком залишитись, маючи в Монтреалі, Содбурах чи форт Вілліям якісь свої родини. Всі інші були везені в спеціяльних імігрантських вагонах до міста Вінніпеґу, а звідти щойно групами випроваджували їх до фармерсько-рільних провінцій Саскечевану й Альберти.

По малих станціях містечок тих провінцій вичікували оті імігранти й по кілька днів на своїх роботодавців-фармерів, які приїжджали возами, деякі вже автами та оглядали своїх майбутніх робітників і забирали на працю до себе. Хто з них не мав вироблених здорових рук та ще й мозолів на тих руках, тому довго приходилось ждати на лавах тих малих станцій на свого роботодавця, хіба що це було весною й коли було конечно потрібно помічного робітника.

Платня фармерського робітника була в ті часи від 20 до 30 долярів місячно, з харчуванням. Все інше потрібне для них мусіли вони купувати зі своєї платні, яку густочасто одержували аж тоді, коли залишали фарму. Тому приходилось їм жити кредитом того фармера, в якого й працювали. Залишаючи працю після року часу, багато з них не одержували більше як 30-50 долярів, бо всі інші зароблені гроші були вибрані на ..., одіж, тютюн та вихідні недільні видатки.

Будучи на Заході по фармах на праці, заходили ті наші імігранти до наших Церков таких, які були в тих околицях, щоб задоволити свої душевні потреби, а для розваги заходили вони до церковних „галь", в яких урядниками були, безперечно, поважні господарі-фармери, а також священики парафій. А що „русинів" тоді було серед наших фармерів найбільше, тому й праця по тих „галях" мусіла відповідати їхнім вимогам. Танці з не дуже вибагливою музикою (скрипка, ситко й гармонія) відбувались майже кожної суботи для молоді й старших, а неділями, після Служби Божої, мітінги. Часами, для розваги старших громадян, відбувались і „представління". Найбільш популярним були: „Депутати до Відня", „Як кум кума лічив", „Свідки" й ін.

Нові „маніґранти" тоді ще не мали „правного голосу", бо не так легко було їм його дістати від своїх роботодавців. Довгий час приходилося їм зводити легенькі суперечки на тему: „Хто ми — русини, чи українці?" Щойно після такої дискусії починалась розмова про війну нашого народу з поляками, большевиками, а відтак уже й про українську державу, яка не вдержалася лише тому, що було в нас забагато русинів, а замало українців. Дискусії і час зробили свою роботу, хоч і повільним темпом. Тут-то-там почали українізуватись наші фармери та їхні діти.

По рокові побуту й праці на Заході велике число з тієї нової іміграції почало „промиґляти", себто виїжджати знову до Вінніпеґу, який в ті часи вважалося одиноким центром нашого життя й тому там можна було розвідати, що дальше робити та куди їхати в пошукуванні за працею. Справді, у тодішній час Вінніпеґ був столицею, до якої з'їжджались усі нові й старші імігранти. Усі зароблені гроші там вони й витрачували а відтак знову кудись розїжджались. Тоді, ніде інде тільки в Вінніпеґу вербували до праці на залізно-дорожні роботи (екстра ґенґи), до лісів (дроворуби) та до більших будівель таких як паперових фабрик і збіжевих елевейторів.

Щоб дістатись на працю до такої будови, чи на „екстра ґенґ", треба було заплатити „хвостове" починаючи від 5 до 10 долярів. Хоч і не мали люди тих грошей, але позичали і давали, бо сидіти в Вінніпеґу коштувало їх ще більше. Це ділось у 1926-27 роках. У тих то роках і почала переселюватись повільно наша друга іміграція до східньої Канади й започатковувати нове життя не тільки своє, як фабричних та майнерських (гірничих) робітників, але також і нове культурно-освітнє та політичне життя, якого вони не застали на Сході.

Що застала друга іміграція на Сході Канади?

В кожному більшому місті на Сході Канади застала друга іміграція наші Церкви з малою горсткою парохіян. В менших містах і цього вона не застала, але зате в усіх більших та менших містах застала вона більші й менші большевицькі доми, в яких повільно та систематично започатковувалась така розкладова акція, яка не тільки ставила собі за завдання знищити працю тих наших ще тоді нечисленних, Церков та їх парохій, але також і мала вже готові пляни забрати тих парохіян до своїх організацій та всією парою своїх сил діяти на шкоду всьому нашому народові. Таке завдання мали большевицькі організації в цілій Канаді, але тому, що в Західній натрапляли на опір нашого фармерства, то й звернули були всю всю увагу на Схід.

У той час канадійська влада дивилась на комуністичну працю прижмуреним оком.

Початки організації бувших вояків та її причини

Друга іміграція не могла довше сидіти з заложеними руками й приглядатись бешкетам большевицьких організацій, які хитро й зручно почали використовувати боротьбу наших Церков та їх парохіян у свою користь. Вояки, побачивши велике лихо, що грозило нашому народові в Канаді, організують себе в станову вояцьку організацію і започатковують для нашого народу на тій землі таке життя, в якому не було б місця не тільки на релігійні свари, але не було б його також і в інших діях нашого суспільно-громадського життя. Тією організацією і була Українська Стрілецька Громада. Дійсними членами її могли бути лиш ті, що колись були вояками українських Армій по цей і той бік Збруча, а симпатиками-спомагачами кожний той, якому лежало на серці добро всього народу.

Головні завдання тієї організації були: Збереження традиції українського вояка, плекання любови, пошани серед нашого народу, допомога визвольним змаганням на рідних землях, допомога нашим воякам інвалідам і їх родинам, допомога політичним в'язням і боротьба з большевизмом у Канаді, який уже був почав охоплювати й менше свідому нову іміграцію.

Хоч завдання були потрібні, то початки ця організація мала дуже тяжкі. Перший удар стрінула вона не зі сторони ворожих большевицьких організацій, а таки від своїх. Як тільки почали вояки себе організувати, то тодішня українська преса „повитала" їх лайкою та образливими, вуличними словами. Преса постачала всі придумані й висані з пальця каригідні матеріяли, якими пізніше довгий час користувались уся канадійська й американська большевицька преса, коли потрібно їй було дискредитувати нашу українську армію в очах своїх і чужих. Що більше, вона навіть була використала ці „матеріяли" у процесі вбивника Шварцбарта, називаючи нашу армію бандитами та подібними словами, хоч та армія на це ніяк не заслужила.

Праця невеличких гуртків Української Стрілецької Громади, які були вже зорганізовані по всій просторій Канаді, виправдала потребу її існування. Бо не тільки нова, але й старша іміграція почала горнутись до них. Це все сталось ще й тому, що та організація не вмішувалась у релігійну боротьбу але навпаки, все говорила, що між нашим народом на таку боротьбу місця не повинно бути.

Що більше, ця організація притягнула частинно до праці й тих, які в початках противилися її організованню. Збірки, спершу на наших інвалідів, а потім і на допомогу науковим інституціям, почались переводити й нашими церковними парохіями, „Просвітами" та „Народніми Домами". Гуртки Українських Стрілецьких Громад посилювались новим членством, а з ними і праця в несенні допомоги рідному краєві, який у ті часи навіть дуже потребував її від нас.

Допомога боротьбі нашого народу на його рідних землях, допомога політичним в'язням, що тоді тисячами виповнювали польські тюрми, економічна криза в Канаді, а з нею і пожвавлення большевицької пропаганди змусила основників Української Стрілецької Громади подумати над такою організацією, в якій могли б стати членами всі ті, що хочуть працювати та чинно діяти разом із гуртками Українських Стрілецьких Громад.

Тому було створено такі допоміжні організації Українській Стрілецькій Громаді: Українське Національне Об'єднання (У.Н.О.), Організацію Українок Канади ім. Ольги Басарабової (О.У.К.) та Молоді Українські Націоналісти (М.У.Н.), які повністю виправдали дотепер своє існування і доложили великої праці, щоб допомогти нашому народові в Канаді.

Дехто може й сьогодні запитати: повіщо було творити ті організації, коли вже були створені в Канаді „Просвіти", Народні Доми. Союз Українців Самостійників і наші Церкви? Відповідаємо: треба було створити, бо тих організацій тоді ще не було багато й усі вони були „зайняті" релігійною боротьбою, яка виснажувала їх до крайности, а з тієї боротьби найбільш користали большевики. Подруге, всі вони в цей час не давали допомоги визвольним змаганням нашого народу на його рідних землях, а давали тільки для наших інвалідів та на культурні цілі й та небагато.

Та хоч ті нові організації і були зайняли в самих початках позитивне становище до наших Церков та всіх старших інституцій, проте стрінуло їх нове нещастя. Ще з більшим завзяттям і розмахом повторилось те саме, що було колись у початках організування бувших українських вояків у станову організацію Українську Стрілецьку Громаду. Знову, таки на сторінках української національної преси, а за нею і на сторінках большевицької, появилися предовгі шпальти, в яких очернювано не лише самих піонерів, які організували ті організації, але й згадувалося про їхні давні роди. Дошукувались і десятого покоління, щоб знищити в зародках ними започатковані організації.

Таке можна було вичитати в пресі, а що тоді говорилося між людьми, то від того ще й сьогодні терпне шкура на плечах, коли все те пригадається. То був час, коли ми жили „власними ґетами" й лише лаяли один одного.

Отже так то до релігійної боротьби долучилась ще й світська, тобто культурно-освітня та політична, яка протривала повних десять років.

(Продовження буде)

УКРАЇНСЬКА СТРІЛЕЦЬКА ГРОМАДА В КАНАДІ

(21-ий Зїзд.)

В днях 28 і 29 червня 1952 року відбувся 21-ий З'їзд Української Стрілецької Громади в Канаді, що започаткувала 25-ий рік свойого існування і дії.

Існування УСГ — це вислід чверть століття праці тих, що колись за Україну воювали, а відтак в Канаді взялись за іншу працю, щоб помогти Україні добути волю і виконати те, що на них вложила присяга вірности Україні.

Дня 23 січня 1928 року з ініціятиви 8 бувших вояків української збройної сили закладено було УСГ. Ініціятори мали перед собою величну візію майбутньої України, віру в Україну. Вони відразу розгорнули таку активність, що в скорому часі поставила була в тінь всі інші організації українців в Канаді, що в основному спирались на католицьку чи православну церкву і в меншій чи більшій мірі були під їхніми впливами. Життя під впливами церков витворило було специфічну атмосферу замкнености в собі. УСГ відкрила оті замкнені двері для всіх українців без огляду на віру і обряд. Повіяло новим духом по українській Канаді. Вже рік 1929 дав до УСГ 257 нових членів ітд. Лише воєнні обставини припинили були розвій УСГ, бо вони не були сприятливі для національних українців. В роках 1947 до 1949 УСГ пережила кризу „бути чи не бути". Вийшло побідником гасло „бути". Почався новий період в житті українських комбатантів.

Поява організації типу УСГ започаткувала в Канаді модерне українське відродження націоналістичного типу. Подібне відродження українства в Европі завершилось було створенням Організації Українських Націоналістів. Ідеологія українського націоналізму стала ідеологією УСГ. Вона в початках мала 26 відділів, які в ході часу через переселювання членів в інші місцевості перемінились в 12 відділів та більшу кількість пунктів, де живуть поодиноко чи малими групами члени УСГ. Організація була тим чинником, який включив українців в Канаді у визвольний фронт України.

21-ий З'їзд УСГ відбувся нормально. Об'ємистий порядок денний виконано як слід під керівництвом голови З'їзду п. В. Гультая та його помішників пп. Іваницького, інж. Волчука та Ю. Гвоздулича. Вшановано пам'ять 81 померших членів організації. 16 делегатів з місць та 56 гостей брали активну участь в нарадах. Вибрано новий провід організації в складі: голова Б. Гультай та його помішники: Л. Григоріїв, М. Селешко, Д. Ріпак та Й. Нецкар. В Провірну Комісію увійшли: Й. Кобзар, С. Бабій та Л. Кулеба та Л. Кулеба. З'їзд виніс цілий ряд рішень внутрішного порядку, як теж резолюції з привітами Проводові О.У.Н., УН Раді й т. п.

З'їзд доручив всім членам УСГ стати в ряди членів Українського Визвольного Фонду (Одноцентового) і оподатковувати себе найменше одним центом денно на потреби визвольної боротьби на українських землях. УСГ покликала була УВФ до життя ще в році 1935 і організація діє до нині як самостійний чинник української дійсности в Канаді. Згідно з рішенням З'їзду відділи УСГ мають стати членами УВФ з оподаткуванням чи то по одному центові за члена чи по $5.00 місячно.

Звіти Головної Управи УСГ виявили інтересні цифри з життя організації. Коли в році 1947, в часі кризи в УСГ листування характеризувалось цифрою 77, ст рік 1951 дав цифру 1456. Зріст членства: 1949 рік — 28, 1950 рік 70, 1951 рік 48, а перша половина року 1952 дала вже 64 нових членів УСГ. Коли в році 1947 лише яких 10% членів УСГ уважали себе активними, то на початку року 1952 вже коло 60% членів уважають себе активними в організації. Через УСГ перейшло досі 1550 членів. З того викинено з УСГ 63, померли 81 ітд. і тепер УСГ нараховує 1345 членів. Між ними є 828 таких, що мають вже 20-літній стаж приналежности до організації. Вік членів сягає від 27 до 83, в тому до 50 року життя 507 членів з 18 старшинами. Всіх старшин УСГ має 81, в тому 1 генерал. Ген. В. Сікевич помер дня 27 липня 1952 року. Органічно приходить відмолодження організації вступом нових членів-військовиків регулярної служби, що в сучасній еміграційній дійсности являються чи не одиноким позитивним елементом в кожній організації, бо розуміють громадську дисципліну та військове діло.

Акція помочі інвалідам, яку веде УСГ дала в періоді 1950-1951. $2416.80, а в періоді 1951-1952 $2946.59. Акція помочі вдовам по наших Вождях сл. п. Отаманові Петлюрі та полковникові Коновальцеві дала в році 1951 $939.38, а в році 1952 до початку липня $920.412 Зі звітів відділів на місцях видно, що УСГ в підзвітному часі влаштувала 282 підприємств чи то самостійно чи до спілки з УНО.

Інж. О. Бойдуник вітав З'їзд від Проводу Організації Українських Націоналістів, а бувший федеральний посол А. Глинка розповів приявним що його заставило приєднатись до українського націоналістичного руху в Канаді.

Дух часу покликав в Канаді і інші комбатантські організації до життя. Деякі пробудились під подихом часу з довгорічного летаргічного сну. Це явище конюнктури. Одинокою досі, що виявила житєздатність це УСГ. Це було діло органічне, а не штучний соломяний вогонь, що нині горить, а завтра по ньому сліду немає. Повільний зріст УСГ є запорукою її органічности і того, що перед нею довге і світле майбутнє.

На З'їзді обговорювано багато важних справ: інвалідська акція, помочі вдовам, реєстрація українців, що поклали свої голови в обороні Канади, окрема відзнака УСГ на зразок відзнаки Союзу Українських Ветеранів в Европі, що вже набрала права громадянства в цілому світі і нині символізує єдність українських комбатантів всіх часів і всіх формацій, Альманах УСГ з приводу її 25-ліття (Альманах з приводу 10-ліття на вичерпаню), ювілейний з'їзд УСГ в році 1954, пропам'ятну таблицю для померших членів УСГ, закладення дому ветеранів, де б на старі літа могли проживати ті, що знеможені боротьбою і життям, потребують спокою, практичний вишкіл членства в рядах резервової армії Канади ітп.

Позатим запроєктовано новий статут УСГ на базі парляментарної грамоти-закону з року 1950 для УНО і Братніх Організацій (в тому і УСГ), Старий статут змодифіковано в тому напрямі, щоб до УСГ уможливити вступ всім українським воякам всіх часів і всіх формацій, щоб по можливості як найширше охопити Канаду сіткою пунктів і відділів, щоб члени могли організуватись на прінціпі формацій воєнної служби в братства ітд.

Рішено до спілки з УНО розрахувати бюджет УСГ на базі по 25 центів від члена на тиждень. Відділам залишено свободу, як вони будуть його сплачувати, чи з власних засобів чи з членів стягати.

Майно організації виносило в кінці року $770.48. Гроші ці вложені в українські інституції, які їх потребують.

ГУ УСГ втримувала зв'язок з всіма українськими комбатантськими організаціями світу, а через відповідні чинники в Европі, вона мала посередний звязок з Україною і тими, що нині ведуть активну збройну боротьбу за волю України.

З'їзд відбувся в діловій атмосфері і без зайвих говорень. Він поклав і відділам і Головній Управі завдання, які треба виконати і про них звітувати літом 1954 року на ювілейному З'їзді УСГ. На тому ж З'їзді буде зроблено основний підсумок праці УСГ за 25 літ її існування і дії як для України так і для української спільноти в Канаді.

М. Селешко.

О. Син

ВРЕШТІ НА ДВОХ

Як вам, дорогі читачі (-тачки), звісно, політика наша закордонна дотепер на одній нозі стояла. В першій війні ми тільки на центральні держави ставили — і з ними програли. В другій теж не було мудрого, щоб до аліянтів чхирнути. В третій і вибору, здавалось нема: став на Америку — а вона на нас не стане . . .

На щастя, в наші дні справи кращають. Газети вістку принесли, що наші з УКК американських республіканців зашахували. Впали на конвенцію їхню передвиборчу, до Шікаґа, й гукнули:

— Галло, республіканці! Чи хочете ви врешті президента - республіканця мати?

— Є! — кажуть ті. — Хочемо!

— Тоді нашу закордонну плятформу приймайте, сиріч, незалежну Україну визнавайте, а ні — демократичного президента виберемо, знайте!..

І що — гадаєте? Не прийняли нашої плятформи?

Прийняли!

На одній нозі значить вже стоїмо. А тепер — давай на другу!

Панове-молодці з УКК на демократичну конвенцію передвиборчу коней сідлають. І знову на залю нараз впадуть, гукнуть:

— Гей демократи, один з другим! Чи хочете ви й цим разом президента-демократа мати?

— Шур! — скажуть демократи. — Хочемо!

— Тоді нашу політику закордонну приймайте, сиріч, Україну незалежну визнавайте, а ні — республіканського президента виберемо, знайте!..

І що? Не прийняли плятформи нашої демократи? — Хай пробували б не прийняти!..

А потім листопад, вибори, і наша справа — так, чи так — виграна. Бо один з кандидатів мусить виграти. А ми заіншуровані і тут і там.

Одного всетаки боюся. Боюсь, що багато з нас буде проти такої тактики: мовляв, тут Заглобою тхне (а ми ж народ чесний!), а коли вже на два боки асекуруватись, тоді не брутальним натиском, а серцем. Я стрічав багато наших, які обом кандидатам на президента по вишиваній сорочці, чи по касетці гуцульській пропонують дати. Але я рішуче проти такої тактики. Мало кому ми вже вишиванок і касет надавалися? І що з того маєм?..

Бо в світі визнають того, хто вимагає — не того, хто дає.

Звичайно, я принціпіяльно не проти дарунку. Могли ми колись з австрійця Вільгельма Габсбурга зробити Василя Вишиваного, можемо зробити й з американця Двайта Айзенгавера — Дмитра Вишиваного. Але наперед хай вийде президентом, а потім хай виконає обіцянку.

Тоді і щось мати будемо й одну сорочку защадимо.

ГОРОЖАНСЬКІ ПРАВА ДЛЯ ІМІГРАНТІВ У ВІЙСЬКОВІЙ СЛУЖБІ

Згідно з Іміграційним Законом кожна особа, яка прибула до ЗДА легально, має право після п'яти років безперервного побуту у цій країні вносити прохання і дістати американські горожанські права. Для осіб, які є в рядах американських збройних сил, є полегші. Для тих осіб відноситься параграф 324 натуралізаційного акту з 1940 року, який каже:

„Особи, які відбули три роки почесної служби в якійнебудь частині Збройних Сил Злучених Держав Америки, можуть старатися про американські горожанські права і їх дістати. Для них не треба перших паперів і вони повинні внести подання про приділення американського горожанства ще будучи в уніформі, або до шести місяців від покінчення військової служби. Прохання про американське горожанство можна вносити лише на території Злучених Держав Америки".

Наші вояки, які відбувають тепер службу в частинах американських збройних сил, повинні скористати із цієї полегші.

Хто бажав би інформацій у цих справах, як теж у всіх справах іміграції й натуралізації, просимо звертатись до ЗУАДК на адресу:

United Ukrainian American Relief Committee, Inc.
P. O. Box 1661,
Philadelphia 5, Pa.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет

„Через Київ на Львів"

(Закінчення зі стор 2-ої)

стерно кинене гасло „Через Київ на Львів" оживляло надії. І ми, замість — послухавши розважніших — іти на Одесу й хоч віконце відчинити до світу та й з тим світом зв'язок мати, пішли українськими мрійно-романтичними шляхами на Київ.

І почався замкнений чотирокутник смерти . . .

Через Нову Ушицю, Дунаївці пройшовши, ми все більше вглиблювались серцем і душею у наші рідні простори. Поділля огортало нас своїми чарвними узгір'ями, вологими гаями, веселими й розлогими балками.

На довший постій станув наш курінь у с. Стара Гута. За, майже, дев'ять місяців безперервних боїв наша Українська Галицька Армія була на відпочинку. Поки наладнувалось постачання армії, стрільці — та й деякі старшини — помагали селянам у жнивах у полі, а за те харчувались, — попри вбогу сотенну кухню, — по квартирях, тобто — з селян. Їли ми всі страву недосолену, а то й зовсім без соли, якої в цій смузі краю не доставало. А це до прикрости давалось у знаки.

Та, по яких, мабуть, десяти днях відпочинку, наша X Бриґада рушила далі на схід. По двох днях маршу ми дійшли до села Медвеже Ушко. Тут ми, нарешті, „зафасували" добрий селянський хліб, на який, бодай у нашій бриґаді, було досі круто.

З Медвежого Ушка ми, в босвім поготівлю, рушили в напрямку Вінниці. У бою за Вінницю наша бриґада взяла участь.

Це був наш перший, великий бій проти большевиків на землях східної України.

Бережіться отруйного плющу

Під час літніх місяців багато має змогу згл. нещастя запізнатися з отруйним плющем, який спричиняє прикру висипку на тілі людини. Очевидно, щоб її уникнути вистачає не дотикатися листків тієї ідовитої рослини. Однак на практиці це не таке просте діло, бо чимало є рослин подібного вигляду і отруйний плющ легко можна потрактувати як нешкідливу рослину; крім того він росте в дуже різних місцях, що в свою чергу утруднює людині орієнтуватись щодо цієї загрози.

З тієї причини варто запізнатися із тим „літнім ворогом" людини. Листки отруйного плющу зелені, гладкі, звичайно досить блискучі, виростають із стовбура, що має радше дерев'яний вигляд. Кожний паросток вирощує три листки із зазубленими краями. Під тим листям скриваються білі ягоди; в липні й серпні на цьому місці бачимо цвіт пір'ястого вигляду.

Росте плющ різно: самостійно або вючись довкола інших, більших рослин, дерев чи телефонічних стовпів; деколи росте він одинцем, то знову купками; іншим разом — мабуть для того, щоб нелегко було його розпізнати — він пристосовується до терену, а саме до піску, до скель, до вигляду оточення в сонці чи в тіні; часто можна відкрити його серед трави здовж залізничого насипу, на окраях доріг та на межах поміж фармами.

Висипку на тілі можна набути теж доволі різними способами, не конечно дотикатись безпосередньо листків отруйного плющу. Вистачає діткнутись рукою якогось знаряддя, кота, собаки, одежі чи будь якої іншої речі, яка зіткнулася з тією докучливою рослиною. Навіть можна набратись висипки від диму із спалюваного листя отруйного плющу. Ця висипка не завжди появляється безпосередньо після того як тіло зіткнулося з отруєю тієї рослини із згаданих способів. Першим проявом висипки є легке запалення шкіри і свербіння. Згодом появляються маленькі пухирці. Якщо їх здряпувати, вони можуть розвинутися у більші рани. Після довшого часу висипка висихає і зникає.

Як протидіяти такій висипці? Найкраще є змити звичайним милом до прання й водою те місце, яке зіткнулося з отруйним плющем, але негайно після цього випадку. Якщо висипка така появилася, слід змивати її плином „Кальюмін Льошен", додаючи один відсоток фенолю. Якщо є сумнів щодо причини висипки, то найкраще порадитись у тій справі лікаря.

Цікаво, що деякі люди є цілковито невразливі на отруйний плющ і можуть обривати його листки голими руками. Зате інші — наберуться висипки навіть у випадку далекого посереднього зіткнення з ним. Якщо на вашій посілості відкриєте отруйний плющ, то винищуйте його хемічними розчинами, як 2-4Д, содіюм хльорат і под.

„Канадійська Сцена"

Ставайте членами Українського Народного Союзу, в тим самим і співласниками тринадцяти мільйонового Союзового майна!

ПРИЙМАЄТЬСЯ ОГОЛОШЕННЯ ДО ЮВІЛЕЙНОГО АЛЬМАНАХУ „СВОБОДИ"

У зв'язку з 60-літтям „Свободи", яке припадає на 15 вересня 1953-го року, в Редакції „Свободи" вже приготовляється до друку великий Ювілейний Альманах „Свободи" на 1953-тій рік. Альманах матиме багатий, ілюстрований зміст та появиться збільшеним тиражем вже з кінцем цього року. Тому, що власне зі „Свободою" найтісніше зв'язаний багатобічний розвиток політичного, культурного, організаційного та господарського життя американських українців впродовж повних 60 років, Редакція Альманаху рішили віддати більше місця на оголошення численних наших громадських організацій і установ, як теж тих багатьох наших бизнесменів, яким „Свобода" впродовж свого віку не раз ставала в пригоді. Не зважаючи на великий тираж видання та збільшені кошта друку, ціна оголошень залишається та сама, що й в попередніх роках: ціла сторінка — $50; пів сторінки — $30; чверть сторінки — $20; одна восьма сторінки — $12.50. Оголошення в Ювілейному Альманасі „Свободи" матиме не тільки велику практичну вартість для оголошених, але й загально-громадське значення. Всі оголошення до Альманаху висилати на адресу „Свободи" із дописком „Альманах". Оголошення приймається найпізніше до кінця серпня ц. р.

Малі американські політичні партії

Відколи Республіканська та Демократична партії стали домінувати в національній політиці Америки, менші політичні партії втратили значення. Але звертаючи загальну увагу на деякі моменти, не взяті до уваги двома головними партіями, вони іноді мають чималий вплив на американську політичну опінію. Зокрема це стосується малих, робітничої, соціялістичної та аґрарної партій, зорганізованих у другій половині минулого віку. Багато реформ, що їх ці партії вважали за небезпечно радикальні, давно проведені в життя і стали законом.

З числа партій, утворених після Громадської війни, тільки аґрарна була конкурентом республіканцям і демократам. У цю добу розвитку індустрії, фармери, особливо на Середньому Сході та Півдні, були в тяжкому положенні. Вони мусіли продавати свої продукти на світовому ринку, а купувати на внутрішньому ринку, протектованому високими тарифами. Вони були визискувані індустріяльними та фінансовими об'єднаннями на Сході.

Перша політична партія фармерів називалася „Ґрінбек", бо вони вимагали від уряду забезпечення паперових грошей (ґрінбекс). Ця старомодня організація, яка не довіряє банкирам, має свого кандидата на виборах цього року.

Фармери не зробили великого поступу в справі організації власної партії, поки не запросили до спілки індустріяльних робітників у 1891 р. Незабаром вони перетворились на Народну партію (коротко — „народники"), яка стала найвпливовішою з усіх дрібних партій в Америці. На виборах 1892 року ця партія зібрала понад мільйон голосів і мали двох своїх представників у Сенаті і одинадцять у Конґресі, але на початку цього століття Народна партія перестала існувати.

Деякі реформи Народної партії стали частиною плятформи Проґресивної партії, дуже популярної на початку цього століття. Цю партію очолював покійний президент Теодор Рузвелт; її не треба змішувати з теперішньою Проґресивною партією, яка номинувала Роберта Ля Фоллета в 1924 році, представляючи ліберальне крило Республіканської партії. Це була справжня „третя" партія, досить сильна при виборах 1912 р., коли вона дала багато голосів для президента Тефта, кандидата Республіканської партії та для Вилсона, кандидата демократів.

Соціяльна партія існує більше, ніж три четверти століття. Спочатку це була радикальна Робітнича партія, яка вперше взяла участь у виборах 1892 р. Комуністична партія була зорганізована в 1919 році, і до неї ввійшло багато радикальних соціялістів. Троцкистська Соціялістична Робітнича партія, організована в 1940 році, виставляє свого кандидата на виборах цього року.

Проґібішен партія, заснована в 1869 році, існує досі, і її кандидат цього року — ковбой евангеліст. Існує ще Проґресивна партія, що виставила кандидатуру Генрі Воллеса, і Веґетаріянська партія.

В Америці дрібні партії, про які ми тут згадували, здебільшого виникли як протест проти загальної політичної машини, або як протест проти соціяльних та економічних несправедливостей.

На минулих президентських виборах всі ці дрібні партії рідко мали більше як один чи два відсотки з загального числа голосів.

16 республіканців за зрівнання громадянських прав

Вашингтон. — Шістнадцять республіканських провідників, між ними й такі, що помагали при найменуванні ген. Айзенгавера, заявили, що на випадок республіканської перемоги при наступних виборах вони будуть обстоювати ухвалення примусово обов'язуючого федерального закону для зрівняння громадянських прав. Вони закинули Демократичній партії нещирість у цій справі і обіцюють від себе зробити все можливе, щоб цю справу наладнати. Заяву підписали між ін. губ. Алфред Дріскол, з Ню Джерзі, сенатори Ирвінґ М. Айвес з Ню Йорку й Генрі Кабот Лодж, з Массачусетс, та Г. Александер Смит з Ню Джерзі.

Продукція сталі росте швидко після страйку

Вашингтон. — Вісті з Пентаґону виявляють, що продукція сталі зростає швидко з хвилиною, коли деякі підприємства вже відновили працю після страйку сталеварних робітників, а інші поробили підготовку до урухомлення фабричного апарату. Минулого тижня продукція принесла 317,000 тонн. З хвилиною, коли покінчено страйк сталеварників, пішли в рух не тільки сталеварні, але й інші фабрики, що їх праця залежна від постачання сталі. Підприємство Форда в Дітройті й інші фабрики покликають уже до праці робітників, які мусіли бути нечинні внаслідок страйку в сталеварнях.

Пес унаслідив дім й 15 тисяч долярів

Филаделфія. — Шестидесяти восьмилітній торговець нерухомостями Л. О. Тім помер недавно у Филаделфії, залишивши досить великий спадок своєму улюбленому псові Будді. Пес унаслідував позаміський дім й 15 тисяч долярів готівкою. Гроші призначені на те, щоб пес міг мати до самої смерти можливість гризти смачні кості. Біля дому знаходиться пів акру землі, де пес може бігати усе своє життя до самої смерти. Опікункою собаки заповіт призначує домашню помічницю Тім, яка охоче прийняла це призначення.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ГЕМТРЕМК, МІШ. — В неділю, дня 10. серпня, ц. р., — о год. 1:30 пополудні відбудуться місячні сходини 94-го від. ім. М. Шашкевича в салі УД-Клюбу при 2367 Ґрейлінґ.
М. Шаран, предс.
Е. Зубальський, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Т-во „Мир", від. 324 УНС, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 9. серпня, о год. 8-ій ввечорі. — Просимо прибути і вирівняти залеглі вкладки.
А. Горохівський, пред.
І. Струк, секретар.
Н. Бурак, касієр.

БРУКЛИН, Н. Й. — Місячні збори Т-ва ім. Богдана Хмельницького від. 158, відбудуться в п'ятницю 8. серпня, о год. 8 ввечорі в Укр. Нац. Домі, 216, Grand St. — Проситься членів прибути.
Ю. Павчак, голова,
М. Баглай, фін. секр.,
Ст. Глушко, касієр,
М. Кіт, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Повідомляємо членів Тов. ім. І. Франка, від. 334, що піврічні збори відбудуться 10. серпня, в У. Н. Домі, о год. 1-ій по пол. Проситься членів прийти на ці збори, на яких буде фінансовий звіт за минулий піврік.
М. Задерецький, пред.
С. Морозович. ф. секр.
І. Жук, рек. секретар.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Т-во ім. Дмитра Вітовського, від 375 повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 9. серпня, о год. 9-ій ввечорі в залі Укр. Клюбу при 847 N. Franklin St. Всіх, хто ще не забрав дивіденду (чеки) проситься прийти й забрати їх. Членів, що залягають з вплатами просимо вирівняти довг.
В. Василюк, голова,
А. Демчишин, касієр.
В. О. Грималяк, секр.

МЕНВІЛ, Н. Дж. — Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, від. 349 відбудуться 10. серпня, о год. 2-ій по полудні в домі Лісного.
І. Шеґера, предс.,
Л. Мартинчук, касієр,
М. Лісний, секретар.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Збори Т-ва „Єдність", від. 163, відбудуться 10. серпня, в домі Горожан, 847 N. Franklin St., в 1-ій год. пополудні. Проситься всіх членів бути на означений час, бо є важливі справи до вирішення.
П. Мельник, предс.
С. Филик, рек. секр.
І. Потучко, фін. секрет.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, повідомляє, що мітінґ відбудеться в суботу 9. серпня, в галі Церковній, о год. 6:30 ввечорі. Просимо приєднати хоч по одній члениці до нашого відділу і УНСоюзу.
Ю. Лиса, предс.
Х. Білецька, касієр,
С. Гунька, секр.

ШІКАҐО, Іл. — Місячні збори Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 220, відбудуться в суботу 9. серпня, о год. 7:30 ввечорі в парох. Галі, при 50-ій вул. і Полайна. Всі члени і члениці мають обов'язково явитися, бо є дуже важні справи до вирішення.
Гр. Гаврилюк, предс.
Е. Блідий, касієр,
Гр. Гарасим, секр.

ДІТРОЙТ, Міш. — Т-во УН-Союзу, від. 292 подає до відома всім тим членам, що мають платити свої належности до Союзу, що збирання вкладок буде 9. серпня, в суботу ввечорі від 6-ої год. так само й в неділю 10-го серпня, від год. 12-ої сполудня, в Народнім Домі 4655 Martin St. Звертається увагу тим членам, що звичайно залягають з вкладками, щоб їх вирівняли, бо інакше стратять обезпечення.
І. Форись, предс.
П. Кізел, секретар,
М. Ґузилак, касієр.

БРИДЖПОРТ, Конн. — Т-во Українська Січ, від. 59 повідомляє, що збори тов. відбудуться в суботу 9-го серпня, в У. Н. Домі, 517 Галет вул., точно о год. 7:30 ввечорі. Взивається все членство прибути на збори на час.
Уряд.

ТОМАСТОВН, Конн. — Т-во Укр. Січ, від. 421 матиме збори 9. серпня в 8-ій годині точно, в укр. Галі, Проспект вул., — Просимо всіх членів прийти на збори.
Т. Михаїв, предс.
М. Шипінка, касієр.
Ю. Береза, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ, від. 182 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю 10 серпня о год. 2-гій пополудні в Галі Парафіяльній 45-47 Говп Евня, Пассайк, Н. Дж. Просимо членів прийти на збори та вирівняти свої місячні вкладки. — Кожний член і членкця обов'язково мають зложити $1:00 на Союзівку. Позамісцеві повинні прислати разом з вкладкою по $1 від старших членів.
Т. Яськів, секр.

ЕМБРИДЖ, Па. — Подаємо до відома членам і членицям Бр. св. Василія Великого, від. 161, що місячні збори відбудуться в суботу, 9-го серпня в годині 7-ій ввечорі, у власній салі, зогляду на те, що на зборах будуть порушені важні справи, тому присутність всіх членів є конечна. Просимо привести нових членів і вписати їх до УНСоюзу. Взиваємо довгуючих членів вирівнювати свої залеглости.
Уряд.

Посмертна Згадка

ЙОСИФ БІЛИК, визначний член УНСоюзу, від. 230, помер дня 25. травня 1952 р. в Йонґставн, О. — Покійний походив зі села Розваж, повіт Золочів, Україна. Від 30 літ, коли вступив до У. Н. Союзу в 1922 р. занімав різні уряди і за його 6-літнього урядування перепровадив як секретар нову систему, де положив немало труду і свого знання, і до кінця свого трудящого життя був контрольором. Покійний працював теж і для інших українських організацій та дбав про розвій тих організацій. Своїми щедрими жертвами на народні цілі і потреби ставав добрим приміром і для других. Тлінні останки відпроваджено з греко-католицької церкви, при великому здвизі народу на цвинтар. — В. Й. П.!
М. Савчак.

Ділимося сумною вісткою з Ріднею, Приятелями і знайомими, що 3. серпня ц. р. упокоївся **Проф. МИКОЛА НАГІРНИЙ**
Похорон відбудеться у середу, 6. серпня, о год. 2-ій пополудні, з похоронного заведення Петра Яреми, при вул. 7. в Ню Йорку.
Горем прибиті: Дружина, Донька і Рідня.

ТАРЗАН, ч. 2887. Наказ до одруження.

„Це стовп вогню, що ти описував!", вигукував Вест. „Ні!", заперечував Тарзан. „Цей гарячий, руйнуючий вогонь. Той був холодний і білий".

„Так нищиться тих", гукнула Мераля, „які нехтують законами Кору і волею Пан-Аглюки, богині вічного життя".

„Вислухай волу Пан-Аглюки!", вона робила висновок. „Вона така, що ти, Тарзане, залишаєшся в Корі як чоловік Мералі!".